

Kunnskapsdepartementet
postmottak@kd.dep.no

Høring – forslag til endringer i forskrift om tildeling av utdanningsstøtte for undervisningsåret 2015-2016

Vi viser til brev av 08.10.14 fra Kunnskapsdepartementet med høring av forslag til endringer for forskriftene om tildeling av utdanningsstøtte for undervisningsåret 2015-2016.

Til § 1-2 Gyldighetsperiode for satser

Lånekassen er enig i endringsforslaget, men ønsker å vise til § 31-1 bokstav c hvor det er foreslått at satsen på lånet som kan bli gitt til blant annet søkere som er omfattet av ordningen med sommerterminer, skal omfatte både sommeren 2015 og sommeren 2016. Da bør det også vises til sommeren 2016 i § 1-2:

Satsene som er fastsatt for undervisningsåret ~~2014-2015~~ 2015-2016, gjelder for perioden ~~15. august 2014~~ 14. august 2015 15. august 2015 til 15. august 2016. ~~Før lån til sommerterminordning og forkurs til ingeniørutdanning~~ Det gjelder egne satser for støtte som bare gis som lån sommeren 2014 2015 og sommeren 2016 ~~gjelder egne satser, se etter § 31-1 bokstav c.~~

Til § 2-3 og § 33-2 Rett til utdanningsstøtte for arbeidstakere fra EØS- eller EFTA land og deres familiemedlemmer

Lånekassen er enig i endringsforslaget, men ønsker å påpeke noen forskjeller i ordlyden mellom § 2-3 og § 33-2, som vel er ment å skulle være likelydende.

I § 2-3 bokstav b er noe av formuleringen foreslått tatt ut, selv om dette ikke er markert i høringsnotatet:

b)Slektingen må enten være under 21 år, eller bli forsørget av EØS- eller EFTA-arbeidstakeren og/eller dennes ektefelle, ~~eller bo eller ha bodd sammen med EØS- eller EFTA-arbeidstakeren på et tidspunkt da han eller hun var arbeidstaker i Norge.~~

Det er ikke foreslått samme endring i § 33-2 bokstav b. Lånekassen antar at disse må være likelydende.

I § 2-3 bokstav c brukes følgende formulering:

c) slektning i oppstigende linje av EØS- eller EFTA-arbeidstakeren og/eller dennes ektefelle som blir forsørget av dem.

I § 33-2 bokstav c brukes følgende formulering:

c) slektning i oppstigende linje av EØS- eller EFTA-arbeidstakeren og/eller vedkommendes ektefelle som blir forsørget av dem.

Også disse bør være likelydende.

I forslaget til endring i § 2-3 er det siste leddet formulert slik:

Dersom EØS- eller EFTA-arbeidstakeren ikke lenger har status som EØS- eller EFTA-arbeidstaker i Norge, har ikke familiemedlemmet lenger rett til utdanningsstøtte etter annet ledd bokstavene a, b og c.

I § 33-2 er samme ledd foreslått formulert slik:

Dersom EØS- eller EFTA-arbeidstakeren ikke lenger har status som EØS- eller EFTA-arbeidstaker i Norge, bortfaller retten til utdanningsstøtte til familiemedlemmer etter annet ledd bokstavene a, b og c.

Ordlyden bør vel her være lik.

Til § 2-7 Støtte til utdanning ved nettskoler

Lånecassen er enig i endringsforslaget, men ønsker å stille spørsmål ved bruken av begrepet «nettskoler» i forskriftens ordlyd.

I høringsnotatet til § 2-7 og § 7-5 framgår det at forslaget om skolepenger til nettstudier i utlandet skal omfatte studenter som tar høyere utdanning ved nettskoler i EØS-land. Det vises til at Lånecassen gir støtte til egne nettskoler i Norge og at disse må være godkjent etter § 4-1 bokstav k. Lånecassen gir imidlertid også støtte til nettstudier i Norge som ikke tilbys ved egne nettskoler, men ved andre læresteder. Disse nettstudiene må være godkjent etter § 4-1.

I § 7-5 første ledd er følgende formulering foreslått: «Det gis støtte til utdanning som er tilrettelagt som nettstudier ved norsk lærested eller lærested i et annet EØS-land..... Utdanning som blir tilbudt gjennom nettskole i et nordisk land, må fylle vilkårene i § 6-1. Utdanning som blir tilbudt gjennom nettskole i et annet EØS land, må fylle vilkårene i § 35-1.» Dette kan tolkes dithen at det ikke bare er utdanning som blir tilbudt ved egne nettskoler i et annet EØS land enn Norge, som skal omfattes av ordningen med skolepenger, men at også enkelte nettstudietilbud ved læresteder som ikke er definert som egne nettskoler vil bli omfattet. Hvis dette er riktig, bør § 2-7, § 3-1, § 4-1 bokstav k og r, § 7-5 og § 31-1 bokstav a endres.

Lånecassen foreslår da følgende:

Til § 2-7:

§ 2-7 Støtte til utdanning som er tilrettelagt som et nettstudium

Søkere som har rett til støtte etter §§ 2-1, 2-2, 2-3 og 2-4 kan få støtte til utdanning som er tilrettelagt som et nettstudium etter § 7-5.

Til § 3-1

§ 3-1 Status som elev eller student

(...)

Vilkåret om opphold på lærestedet gjelder ikke for søkere som får støtte til høyere utdanning som er tilrettelagt som et nettstudium ved et lærested i et EØS-land etter § 7-5.

Til § 4-1 bokstav k, o og r

§ 4-1 Utdanninger det gis støtte til

(...)

k) utdanning ved nettskoler i Norge som følger offentlig godkjente læreplaner.....

(...)

o) utdanning i nordiske land etter § 6-1 og § 6-3

(...)

r) utdanning på nivå med høyere utdanning i Norge som er tilrettelagt som et rent nettstudium ved et lærested i et EØS-land etter § 7-5

Lånেকassen foreslår å presisere i bokstav k at denne kun gjelder nettskoler i Norge. Dette for å skille mellom hvilke nettstudier som er omfattet av bokstav k og bokstav r.

Vi foreslår å henvise til § 6-3 i bokstav o da vi ønsker å beholde § 6-3 og da det er viktig å tydeliggjøre at det ikke bare er utdanning med offentlig godkjenning, jf. § 6-1, vi kan gi støtte til i Norden. Se kommentarer under dette punktet lenger ned i dokumentet.

I høringsnotatet framgår det at det for nettskoler i EØS-land skal stilles krav om at utdanningen må være på nivå med høyere utdanning i Norge. Lånেকassen foreslår derfor å ta inn en presisering av dette i § 4-1 bokstav r så det ikke er tvil om hva slags type utdanning denne bestemmelsen er ment å omfatte.

Lånেকassen forstår forslaget om å gi støtte til skolepenger til nettskoler/nettstudier i et EØS land slik at det bare skal gis skolepenger til «rene» nettstudier, ikke til kombinasjonsopplegg eller andre former for nettundervisning/samlingsbasert undervisning, jf. også nåværende § 6-3. Hvis det er forstått riktig, ber vi departementet om å vurdere å ta inn en presisering av dette i bokstav r for å avgrense og tydeliggjøre hvilken type opplegg bestemmelsen er ment å omfatte. Det vil

Side 3 av 10

kunne bli vanskelige avgrensinger her da det kan være uklart hva som menes med et rent nettstudium også, men en presisering her vil uansett hjelpe.

Til § 7-5:

§ 7-5 Nettstudier

Det gis støtte til utdanning som er tilrettelagt som nettstudier ved norsk lærested eller lærested i et annet EØS-land. Søkeren må fylle vilkårene i § 33-5. Nettstudier som blir tilbudt gjennom norsk nettskole eller ved et norsk lærested, må være godkjent etter § 4-1. Utdanningen må være lagt opp med oppfølging fra lærestedet hvert semester. Nettstudier som blir tilbudt gjennom nettskole eller ved et lærested i et nordisk land, må fylle vilkårene i § 6-1. Nettstudier som blir tilbudt gjennom nettskole eller ved et lærested i annet EØS-land, må fylle vilkårene i § 35-1.

Til nettstudier ved lærested i andre EØS-land enn Norge blir det gitt lån til skolepenger etter § 31-1. Det blir ikke gitt annen støtte.

Lærestedet i Norge har ansvar for å dokumentere omfanget av utdanningen. Søkeren har ansvar for å dokumentere omfanget av utdanningen når lærestedet befinner seg i et annet EØS-land enn Norge.

Til § 31-1 bokstav a

§ 31-1 Støtte som bare gis som lån

(...)

a) ...Skolepenger til utdanning som er tilrettelagt som et nettstudium ved et lærested i et EØS-land gis etter denne bestemmelsen, se § 7-5....

Til § 3-8 Samboere

Lånekassen støtter prinsippet i forslaget, men mener at det bør endres noe.

For det første foreslår vi å presisere i overskriften at denne bestemmelsen gjelder samboere uten felles barn for å unngå eventuelle misforståelser jf. § 3-4.

Departementet viser i omtalen til at dere ønsker å benytte tilsvarende definisjon av samboere som i barnetrygdloven for å sikre et mest mulig konsistent regelverk og forståelse av samboeres rettigheter. Målgruppen for dette regelverket er imidlertid en helt annen enn målgruppen for Lånekassens regelverk. Ungdommer fra 16 år og oppover må i nettsøknaden svare på spørsmål om deres mor/far lever i et ekteskapslignende forhold i en felles husholdning og har levd slik i minst tolv av de siste 18 månedene. Det vil bli utfordrende å få søkerne til å forstå et slikt spørsmål og ikke minst å få dem til å svare korrekt. Spørsmålet vil omfatte mange søkere og det er lett å krysse av feil hvis en ikke forstår det riktig, noe som kan få økonomiske konsekvenser. Svarene søkerne gir vil være vanskelige å etterkontrollere, og det er derfor en fare for at enkelte søkere bevisst vil oppgi feil opplysninger når ordningen blir kjent.

Lånekassen mener at et samboerforhold må ha vært sammenhengende for å kunne anse det

som stabilt eller med varig karakter. Videre mener vi at det vil bli problematisk å definere varigheten av et samboerforhold innenfor et tidsrom på tolv av de siste 18 månedene. En slik definisjon på varighet vil også vanskeliggjøre muligheten for eventuell datafangst. Vi foreslår derfor at samboerforholdet må ha vart sammenhengende i minst tolv måneder like før undervisningsåret.

Vi mener at begrepet «par» bør være tilstrekkelig for å definere at samboerne har et ekteskapslignende forhold til hverandre.

Lånেকassen foreslår at ordlyden endres til:

§ 3-8 Samboere uten felles barn

Par som lever sammen i en felles husholdning og har levd slik sammenhengende i minst tolv måneder like før undervisningsåret, regnes som samboere.

Til nåværende § 6-2 Krav om fulltidsutdanning

I høringsuttalelsen framgår det at kravene i kapittel 7, for eksempel at studiebelastningen må være minst 50 prosent av fulltidsutdanning, gjelder for all utdanning, også for nettstudier ved læresteder i EØS land. Nåværende § 6-2 stiller krav om fulltidsutdanning for støtte i Norden. Denne må vel derfor endres slik at den stemmer overens med retten til støtte for nettstudier og annen utdanning i Norden.

Forslag til ny ordlyd:

§ 6-2 Krav om fulltidsutdanning

Det gis ikke støtte til deltidsutdanning. Det kan likevel gis lån til skolepenger etter § 31-1 til utdanning på nivå med høyere utdanning i Norge som er tilrettelagt som et rent nettstudium og som tilfredsstillende kravene til studiebelastning i § 7-2. Se § 7-5. **Til § 6-3 Begrensning ved nettstudier og fjernundervisning**

Departementet foreslår å fjerne denne bestemmelsen jf. endringer i § 7-5. Lånেকassen ber om at denne bestemmelsen blir stående da alle særlige krav knyttet til utdanning i Norden er samlet under kapittel 6. Det er naturlig at begrensningen fortsatt framkommer her. Bestemmelsen bør da omformuleres:

§ 6-3 Begrensning ved nettstudier og fjernundervisning

Det gis ikke støtte til utdanning som tilbys av læresteder i andre nordiske land når hele eller deler av studiet er lagt opp som nettstudium eller andre former for fjernundervisning/samlingsbasert studium. Det kan likevel bli gitt lån til skolepenger etter § 31-1 til utdanning på nivå med høyere utdanning i Norge som er tilrettelagt som et rent nettstudium. . Se § 3-1, § 4-1 bokstav r og § 7-5.

Vi viser til kommentar under § 4-1 bokstav r når det gjelder støtte til «rene» nettstudier. Hvis det er meningen at det kun skal gis støtte til rene nettstudier ved læresteder i andre EØS land enn Norge, og ikke til kombinasjonsopplegg eller andre former for nettundervisning/samlingsbasert

studium, vil en slik presisering avgrense og tydeliggjøre hvilken type opplegg vi kan gi støtte til. Dette er viktig med tanke på stadig nye varianter av opplegg. Vi viser for øvrig til kommentarene våre til § 2-7.

Til § 11-3 Utbetaling av støtte

Etter forslag til ny § 22-1 kan det gis et lån på inntil 3 000 kroner per måned for søker som er 18 år eller eldre, og som ikke bor sammen med foreldrene. Lånet kan bli tatt opp fra måneden etter at eleven har fylt 18 år.

Etter § 11-3 inkluderer den første utbetalingen hvert halvår ti prosent av støttebeløpet for resten av halvåret for søkere som får støtte etter annen del. Ved utdanning i utlandet blir støttebeløpet utbetalt hvert halvår.

Disse bestemmelsene i § 11-3 harmonerer ikke med § 22-1 da søkere ikke skal få utbetalt noe lån før etter fylte 18 år. Når en søker som fyller 18 år i løpet av et semester, får innvilget lån, tilsier bestemmelsen i § 11-3 at 10 prosent av dette lånet blir utbetalt i begynnelsen av semesteret, altså før søkeren har fylt 18. For søkere som går på skole i utlandet, tilsier bestemmelsen at hele lånet for semesteret utbetales ved semesterstart.

Lån etter § 22-1 bør derfor unntas fra den såkalte skjevdelingen i § 11-3. Dette vil innebære at lånet blir utbetalt i månedlige beløp på inntil 3 000 kroner, også for elever som tar videregående opplæring i utlandet.

Forslag til formuleringsendring:

§ 11-3 Utbetaling av støtte

(...)

For søkere som får støtte etter annen del, inkluderer den første utbetalingen hvert halvår 10 prosent av støttebeløpet for resten av halvåret. Lån etter § 22-1 blir utbetalt med samme beløp hver måned.

(...)

Ved utdanning i utlandet blir støttebeløpet utbetalt hvert halvår. Lån etter § 22-1 blir utbetalt med samme beløp hver måned.

Til nytt kapittel 17

Lånekassen har en kommentar til omleggingen av strukturen i annen del. Utstyrsstipendet er foreslått skilt ut i et eget kapittel da vilkårene for dette stipendet har lite til felles med grunnstipendet. Lånekassen foreslår et eget kapittel også for grunnstipend (kapittel 17) og bostipend (kapittel 18), da dette er to ulike former for stipend og de har ulike vilkår knyttet til seg. Vi er enige i at behovsprøvingen av disse to stipendene bør være i et felles kapittel (kapittel 19).

Til ny § 18-3 Ny beregning ved lavere inntekt enn i 2013

Bestemmelsen er foreslått endret slik at det kan tas hensyn til lavere personinntekt og netto positiv kapitalinntekt til forsørgerne i skoleåret. En vurdering av netto positiv kapitalinntekt i skoleåret vil skape store utfordringer for Lånekassen da vi ønsker å behandle søknader ut fra opplysninger som er kjent på søknadstidspunktet. Vi vil ikke kunne vite størrelsen på netto positiv kapitalinntekt før store deler av skoleåret er passert, da vi er nødt til å forholde oss til opplysninger i avsluttede årsoppgjør. Dette kan være problematisk i seg selv da vi blir nødt til å vente med en vurdering etter denne bestemmelsen til nødvendige opplysninger foreligger. I tillegg vil vi bli nødt til å ta stilling til regnskapsmessige forhold av både teknisk og juridisk karakter. Saksbehandlerne i Lånekassen mangler kompetanse på skatterettslige spørsmål, og det kan heller ikke være meningen at det er ansatte i Lånekassen som skal ta stilling til, eller beregne endringer i netto positiv kapitalinntekt.

Lånekassen foreslår derfor to ulike alternativer:

- Å bruke likningen for 2014, dersom beløpene her er lavere enn i 2013. Da må dette framkomme i ordlyden i bestemmelsen.

eller

- Å bruke nåværende personinntekt hvis den er dokumentert som lavere enn i 2013, men å se bort fra endringer i netto positiv kapitalinntekt. Dette vil bety at det kun er endringer i personinntekten som kan føre til ny behandling. Da må ordlyden i bestemmelsen endres slik at det kun er endringer i personinntekt som er omfattet.

Til ny § 18-6 Satser for grunnstipend

Siste setning i første ledd er forslått som følger: «Inntekten blir satt lik personinntekt og netto positiv kapitalinntekt ved skattelikningene i 2013.» Her bør vel «skattelikningene» stå i entall, ikke i flertall, jf. også forslag til ny § 18-7.

Lånekassen foreslår også å endre «skattelikningen i 2013» til «skattelikningen for 2013».

Begrepet "forsørger som er alene om forsørgeransvaret" i tabell A kan tolkes dithen at dette også gjelder aleneforsørgere, ikke bare for eksempel enke/enkemann. Lånekassen foreslår derfor å ta inn en henvisning her til § 3-7 som definerer hvem som regnes som forsørgere.

§ 18-6 Satser for grunnstipend og lån

(...)

Tabell A: Inntektsgrense for forsørgere som bor sammen og forsørger som er alene om forsørgeransvaret jf § 3-7*:

Til ny § 22-1 Lån

I denne bestemmelsen vises det til § 26-2. Lånekassen anbefaler at det vises til § 26-2 annet ledd da det er definisjonen her, på hvilke søkere som blir ansett for å bo sammen med foreldrene, som det er viktig å vise til.

Til § 23-1 Minstebeløp for lån og stipend

Denne bestemmelsen er nevnt i høringsnotatet, men det er ikke foreslått en endring av den. Som Lånekassen tidligere har informert departementet om, er det ikke nødvendig å beholde denne bestemmelsen da minstebeløpene som det vises til her, er hjemlet i utdanningsstøtteleven § 22.

Til § 29-2 Personinntekt i form av trygd eller pensjonsytelser

Det foreslås en presisering i regelen om behovsprøving av stipend mot personinntekt, som åpner for at etterbetalte trygde- og pensjonsytelser kan fordeles på årene ytelsene ble opptjent når behovsprøvingen skal gjennomføres.

Lånekassen støtter ikke forslaget.

I tråd med de generelle prinsippene for innhenting av data fra tredjepart, ønsker ikke Lånekassen å foreta en annen vurdering enn det «eier» av informasjonselementene gjør. Så lenge Skatteetaten skattlegger inntekten det året den kommer til utbetaling, ønsker ikke Lånekassen å legge en annen vurdering til grunn. En etterbetaling kan, uavhengig av ytelse, skyldes forhold som tredjepart har et ansvar for, for eksempel NAV eller arbeidsgiver. En etterbetaling kan også skyldes forhold på søkerens side, ved at han eller hun ikke sender inn tilstrekkelig dokumentasjon eller forsinker saksbehandlingen på annen måte. Disse forholdene og eventuelle andre svakheter som følger av Skatteetatens regler og håndteringen av disse, bør ikke løses gjennom Lånekassens forskrifter.

Eventuelle etterbetalinger beskattes i det året de blir utbetalt. Det er dette året søkeren får en økning i sin disponible inntekt og som dermed også bør danne grunnlag for behovsprøvingen av utdanningsstipend og forsørgerstipend.

Behovsprøving av utdanningsstipend mot inntekt og formue ved bruk av skatteligningen har bidratt til en effektiv forvaltning av Lånekassens regelverk. Det vil være uheldig å innføre unntaksbestemmelser som fører til manuell og skjønnsmessig behandling, som vil være både komplisert og arbeidskrevende.

Det er ikke dokumentert at den foreslåtte endringen vil gi et bedre resultat for søkerne. Det som fremstår som en fordel i en sak, kan i en annen sak føre til omgjøring som kan oppfattes som urimelig.

Enkelte søkere vil alltid mene at behandlingsresultatet i deres sak er uheldig og ikke tilpasset deres situasjon. Ved behovsprøvingen vil ikke dette bare gjelde ved etterbetaling av trygde- eller pensjonsytelser, men også der søkerne får høyere inntekt av andre årsaker, for eksempel ved mottak av arv eller salg av eiendom. Forslaget gjelder kun etterbetalte trygde- eller pensjonsytelser. En særskilt etterbetaling på grunn av trygde- eller pensjonsytelser, vil føre til en forskjellbehandling som vil være vanskelig å begrunne overfor andre søkere som mottar en etterbetaling av andre årsaker.

Til § 33-5 Vilkår om tilknytning i Norge

Lånেকassen foreslår noen formuleringssendringer i bokstav c for å tydeliggjøre hvilket familiemedlem bestemmelsen er ment å omfatte:

(...)

c) Søkeren har et familiemedlem (barn, ektefelle eller forelder) som bor i Norge mens søkeren er under utdanning. Dette familiemedlemmet må være et annet enn den EØS- eller EFTA-arbeidstakeren som gir grunnlaget for retten til utdanningsstøtte etter § 2-3. Søkeren må enten bo sammen med familiemedlemmet i Norge når utdanningen starter, eller ha bodd sammen med familiemedlemmet i minst to år i Norge eller i utlandet. Søkeren må ha dokumenterte norskkunnskaper på nivå B1 etter Det felles europeiske rammeverket for språk, eller

Til § 41-4 Satser for tilleggsstipend

I § 41-2 er det presisert at det med utgangskurs per 1. april menes 1. april 2015. Dette bør også presiseres i § 41-2 femte og sjette ledd:

(...)

d-~~endringer~~i Dersom valutakursen på utbetalingstidspunktet har styrket seg med mer enn ett prosentpoeng sammenlignet med utgangskursen per 1. april 2015, gis ~~kan~~ tilleggsstipendet ~~økes~~ med et høyere beløp.

Dersom valutakursen på utbetalingstidspunktet har svekket seg med mer enn ett prosentpoeng sammenlignet med utgangskursen per 1. april 2015, gis tilleggsstipendet med et lavere beløp.

Til § 44-6 Begrensninger ved samtidige ytelser fra folketrygden

Lånেকassen foreslår å endre formuleringen noe i annet ledd:

(...)

Søker som har rett til sykepenger fra folketrygden, kan få differansen mellom sykepengebeløpet og tildelt støtte omgjort til sykestipend.

Vennlig hilsen

Liv Simonsen
fagdirektør

Astrid Folkestad
seniorrådgiver